

ACTIVITATS
(CURS 1976-77)

Les activitats generals de l'INSTITUT D'ESTUDIS EMPORDANESOS durant el curs 1976-77 s'han mogut al voltant de tres esdeveniments principals, representats per l'Assemblea anual de socis, el cicle de conferències sobre temes empordanesos i la publicació dels Annals.

En quant a l'Assemblea tingué lloc el dia 10 de Novembre essent presidida pel nou president, Sr. Andreu Brugués Llobera. En ella, entre altres qüestions, s'aprovà l'adhesió del nostre Institut al Congrés de Cultura Catalana i el nomenament d'una Comissió per la reforma dels estatuts, al mateix temps que es suggeria la necessitat d'intensificar i ampliar el nostre camp d'activitats, com, per exemple, en la formació d'un inventari arqueològic i artístic de les terres empordaneses.

Referent al cicle de conferències sobre temes de l'Empordà, obrí el curs el professor Sr. Guillem Diaz-Plaja, membre de la Reial Acadèmia de la Llengua, el dia 11 de març, sobre el tema: "L'Empordà en el pensament d'Eugeni D'Ors". El conferenciant, amb paraula fluïda i dicció precisa i elegant transportà al nombrós públic assistent al món orsià i els seus mites, alguns d'ells centrats precisament en la nostra terra.

El cicle pròpiament dit estigué dedicat als castells empordanesos i havia de constar de tres conferències. La primera, pronunciada pel Sr. Lluís Monreal i Tejada, que tingué lloc el 13 de maig, versà sobre "Peralada, villa y castillo en el Ampurdán" i significà una entretinguda visió retrospectiva de la vida i vicissituds d'aquella població empordanesa i el seu castell. La segona, el dia 20 de maig, anà a càrrec del Sr. Pere Català i Roca, amb "Presència dels castells a l'Empordà", tema tan extens que sols permeté una mena d'introducció a la història castellera de la nostra comarca, tan rica i densa de fets i restes monumentals. La tercera, que havia de clausurar el cicle i celebrar-se el 27 de maig, hagué d'ésser aplaçada per impossibilitat d'assistir el conferenciant Sr. Martí de Riquer, President de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona i membre de la Reial Acadèmia de la Llengua. Totes les conferències foren pronunciades en el saló d'actes del Museu de l'Empordà que, d'aquesta manera, veié enaltida la seva missió tan pels temes tractats com per l'anomenada dels disertadors.

Finalment, en relació a la publicació dels Annals, el volum corresponent a aquest curs, que representa ja el dotzè, fou dedicat a la vila comtal de Castelló d'Empúries, seguint la tradició del nostre

Institut —recordis els dos extraordinaris sobre Figueres i Port de la Selva— d'anar donant llum a monografies locals sobre les diferents poblacions empordaneses.

En quant a les activitats específiques de les seccions, cal mencionar sobre tot les corresponents al CENTRE D'ESTUDIS DEL BAIX FLUVIA, entre les quals sobresurt l'homenatge dedicat al que fou durant tants anys secretari del nostre Institut, Sr. Joan Sutrà que, si bé tingué lloc el 31 de març de 1975, cal esmentar-lo aquí per no haver pogut ésser inclòs en els Annals anteriors, degut al seu caràcter monogràfic.

S'inicià la sessió a les 11 del matí en el local del Centre, amb una conferència del Vicepresident de l'Institut d'Estudis Empordanesos, Sr. Albert Compte sobre: "Com és l'Empordà", completada amb la projecció del film del soci Sr. Tomàs Mallol titulat: "L'Empordà". L'homenatge es clogué amb un dinar de germanor a Sant Pere Pescador, on la densa aflluència de comensals fou la prova més evident de l'estima i popularitat de que disfruta l'homenatjat. Després de diferents intervencions oratòries en lloança del Sr. Sutrà, entre les quals destacaren, les de la Srta. Montserrat Vayreda, Joan Guillaumet i el president del Centre, Sr. Alsina, posà punt final a l'acte el Vicepresident del nostre Institut amb el següent parlament:

"Volguts amics del Centre d'Estudis del Baix Fluvià:

Abans que tot, en nom de l'I. E. E. us dono les més expressives gràcies per aquest acte d'homenatge al nostre Secretari perpetu senyor Joan Sutrà.

Una vegada més heu vingut a ensenyar-nos que sou la punta de llança de la cultura popular a l'Empordà... De l'autèntica cultura popular, doncs l'obra que esteu fent és una creació personal vostre, mantinguda per vosaltres i portada a cap exclusivament per gent de la terra.

Sense propagandes desorbitades —com ara és moda—; sense cap mena de fatxanderia, sinó d'una manera senzilla, planera, a l'aire d'estar per casa, com correspon a la vostra manera d'ésser, sense defallences, sense alts i baixos, aneu fent el vostre camí.

En un país de foguerades, d'arrauxaments momentanis, vosaltres doneu exemple de continuïtat, d'eficàcia i de seny.

De *seny* perquè el vostre entusiasme per les coses de l'esperit no us fa oblidar el vostre ofici. Com diríem vulgarment "l'escriure no us fa perdre el llegir" i, com bons pagesos i artesans, a diferència de molta gent que viu entre papers, sabeu tocar sempre de peus a terra.

D'*eficàcia*, pel bon plantejament i per l'èxit dels vostres actes, per la gràcia amb que sabeu trobar col·laboracions pertot i —per què no?— l'encert amb que sabeu amenitzar amb suculents dinars les vostres reunions.

Finalment de *continuitat*, de saber que la importància d'una obra s'amida, no per les cerimònies de molta façana i poc contingut, pels grans espectacles que una vegada passats s'obliden sense pena ni glòria, sinó per la feina de cada dia, a vegades humil, però sempre fecunda. La vostra continuïtat porta ja alguns anys de prova i esperem que en portarà molts més. Es una continuïtat que no resideix en l'existència d'un rètol i d'una Junta, sinó en un enfilall d'actes de tota mena, de conferències i de colloquis, de pel·lícules i de cançons, d'exposicions, de visites, d'excursions, d'homenatges...

D'homenatges com aquest d'avui, encara que potser seria més apropiat anomenar-lo dinar de germanor.

Una cosa o altra, homenatge o dinar de germanor, amic Sutrà, es arribat el moment de parlar de vos:

La meva amistat amb Joan Sutrà es troba íntimament vinculada a l'I. E. E. Es a través d'aquesta Institució que he tingut ocasió d'anar comprovant les seves innombrables qualitats: el seu amor al treball, la seva dedicació desinteressada a totes les coses de l'esperit, el seu optimisme, els seus coneixements, sobre tot en matèries artístiques... I és a través d'aquesta Institució que hem anat afermant el nostre mutu afecte.

A Joan Sutrà el veig ara com un dels prototipus de l'Empordà d'avui i crec que ell i el llibreter Canet, de la Rambla, són les persones més conegudes i més apreciades de Figuers i la seva rogalia: llur bonhomia, el seu desig de fer favors a tothom, l'absoluta absència d'acritud en les seves paraules i en la seva vida, els ha aixamplat de tal manera el cercle d'amistats que ha trascendit de la comarca per allargar-se més enllà de les terres gironines. Ja sabeu, per exemple, que Sutrà és el vicepresident dels "Amics de Sant Martí del Canigó". Però potser el que no sabeu és que també ha entrat en aquesta galeria d'empordanesos il·lustres que tan bé ha epigramat el nostre Fages de Climent:

El pintor Joan Sutrà
rumiant manta maqueta
pels stands de Santa Creu,
té una llei de caminar

que hom no sap mai si va a peu
o s'esmuny en bicicleta.
S'esmunyia en bicicleta
però un cotxe vinguent de França
trobant la calçada estreta
l'ha arrugat com una pansa
i ara de la bicicleta,
i encara que Déu n'hi do,
se n'ha hagut de fer un bastó
per nà i venir de caseta.

O bé, és motiu d'inspiració per una altra empordanesa, Montserrat Vayreda, quant amb aquell aire poètic i meravellós que sap posar a totes les seves proses, el descriu en un article antològic... O quan pintors i dibuixants plasmen la seva inconfundible, estilitzada, aèria figura en tela o paper...

Si, a Sutrà el tenim des de fa molt temps en "olor de popularitat", d'aquesta cosa que molta gent voldria i no arriba mai a assolir, perquè a part d'unes condicions innates indispensables, és una virtut que s'ha de guanyar a pols, dia rera dia, i sobre tot donant-se i obrint-se a la gent...

Però Joan Sutrà és quelcom més que això: Sutrà és un home que de simple pintor de parets ha sabut, gràcies al seu treball i la seva intel·ligència convertir-se en un expert en art; en els dos sentits de la paraula: Com a coneixedor dels corrents artístics, especialment de la pintura gòtica, activitat que el portà a col·laborar amb el famós autor de la "Historia de la pintura española", Handler, R. Post i com a coneixedor pràctic de les tècniques que el convertiren en un apreciat restaurador, que s'exercità a Itàlia i a París, en el Museu del Louvre, i que aplica en nombrosos retaules de la nostra terra.

En aquest camp Sutrà ha passat a ésser una vertadera autoritat. Gràcies a ell es descobrí la viga romànica de Sant Miquel de Cruïlles, avui una de les millors peces del Museu Diocesà, i les pintures murals del mateix estil de l'absis. Gràcies a ell són restaurats altars i retaules que d'altra manera potser haurien desaparegut, com la "Verge de la Llet" de Canapost, els de Sant Miquel i de l'Assumpta, de Castelló d'Empúries. Descobreix el retaule de la Mare de Déu del Mont, el frontal romànic de Solanllonch (Ripoll), etc.

Ell aconsella a les autoritats eclesiàstiques, aporta el seu ajut a crítics i historiadors de l'art, col·labora en revistes, dona conferències...

Finalment, i com a reconeixença de tota aquesta feina l'Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi, de Barcelona, el nomena membre corresponent.

Per nosaltres, però, pels socis de l'I.E.E., Sutrà serà, més que res el nostre Secretari.

Secretari que no vol dir com sembla etimològicament, l'home dels secrets, doncs pocs secrets hi pot haver entre nosaltres, sinó l'home de la confiança, de la cordialitat i de la feina, sobre tot de la feina. Els que m'escolteu, sabeu per experiència que, en tota Institució la feina la fan molt pocs, a vegades sols un o dos. Sutrà ha estat sempre un d'aquests: ha estat el Secretari que no es queixa mai, que no diu mai que NO —al revés de certes cançons de moda— que sempre està a punt de fer-ho tot i d'anar pertot. Que ha fet de Secretari, però també de conserge i de recader i, fins i tot, de carter quan, xino-xano catrincatranc, ell anava a repartir, un a un els nostres "Annals" a cada soci de Figueres.

Per a mi, que l'he conegut personalment en aquesta missió, i que he pogut apreciar el valor de la seva ajuda, aquesta ha estat potser la faceta més commovedora de la seva personalitat, perquè en ella, més que el coneixedor o a l'entés en art —qualitats valuoses, evidentment, però adquirides— hi he pogut constatar les seves més nobles virtuts, la seva primigènia personalitat feta d'entrega i de servir a la gent.

Amic Sutrà: no vull fer-me pesat ni esgotar la paciència dels que ens estan escoltant: si, com diu el refrany: "Las penas con pan son menos", afegim-hi que "discursos gastronòmics, com més curts, millors digestions". En nom de tots, doncs, us desitgem que totes aquestes coses que he dit de vos —i moltes altres que han quedat en el cor i en la ment— durin molts anys i, sobre tot, que pogueu fruir-les amb la vostra fidel, lleial i amant esposa i companya senyora Margarida".

Les activitats del Centre d'Estudis del Baix Fluvià no s'han limitat al citat homenatge, sinó que, com de costum, han estat moltes i variades, com ho demostra la següent enumeració:

Dia 2 de Gener de 1976: Xerrada, amb projeccions, de l'experiència viscuda pel soci Mossèn Josep Frigola missioner a l'Alt Volta.

Dia 6 de Febrer: Conferència a càrrec d'En Joan Viñas cap de promoció i Relacions Públiques de Ràdio i Televisió.

Dia 12 de Març: Homenatge a Charles Chaplin i conferència d'En Miquel Porter amb projecció del film "El Chico".

Dia 15 d'Abril: Presentació del llibre del Dr. Enginyer senyor Joaquim Dispès "Elementos de Astrodinámica" considerat com el primer llibre del món que porti un tractat complert de navegació per l'espai. Aquesta reunió fou precedida d'un curset d'astronàutica que durà tota la setmana, a Vilademat, a casa del Dr. Dispès.

Dia 20 de Maig: Conferència a càrrec del Sr. Josep Soler sobre l'Espai en Astronomia.

24 i 25 de Juny: Rebuda i acolliment de nens d'un col·legi de Barcelona amb explicacions sobre el terreny de l'estructura de l'Empordà, cultius, flora i fauna i història i llegendes de Torroella de Fluvià i veïns.

Dia 16 de Setembre: Xerrada i estudi de tots plegats sobre els aiguamoixos de l'Empordà i els efectes negatius que sobre l'ecologia poden produir les urbanitzacions i campings que s'installen per aquells indrets.

Dia 14 d'Octubre: Reunió dels aficionats a l'astronomia del Centre, a casa d'En Carles Ripoll, amb motiu de la col·locació d'un telescopi a la torre on hi haurà un equip per observar coses interessants de l'univers. Aquest telescopi ve a afegir-se als dels socis Tomàs Mallol i Narcís Alsina.

Dies 27 i 28 de Novembre: Festes d'Agermanament amb Torroella de Montgrí amb alguns actes, com la inauguració d'una exposició de quadres d'En Granados Llimona i d'En Farriol i la seva filla de Torroella de Montgrí; xerrada sobre 1.500 anys d'història de Torroella de Fluvià, concerts, balls típics, acte d'agermanament, etc.

Dia 16 de Desembre: Homenatge al mestre Pau Casals amb conferència pel professor de llengua catalana Sr. Ernest Fortiana i interpretacions al violoncel pel violoncellista del teatre del Liceu senyor Miquel Pujol.